

EL POBLE CATALÀ

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
C/ DE LA VICTÒRIA, 10 PRAL. TELÈFON 2298

ANY XIV : NÚMERO 4539

BARCELONA, DIJOUS, 13 DE DESEMBRE DE 1917

IMPRESSA I ESTEREO TIP
CARRER EST, 16

Del II Congrés Universitari, Català

LA UNIVERSITAT

PUBLICAREM dies enrera un manifest que la «Associació Catalana d'Estudiants» adreçava als escolars de Catalunya per tal d'anunciar la convocatòria del Segon Congrés Universitari Català. —Ja era hora.

Fa quinze anys que se celebrà el primer. Ningú se'n recorda ja.

No ens en resta altre legat que un llibre, poc voluminós, però formidable per les discussions sereníssimes que conté i les atinades solucions que exposa. Solucions que d'esser portades a la pràctica haurien corregit sens dubte les grosses taras de l'ensenyament superior. Aquestes taras que, no fa pas molt, ens ensenyaren homes preclars del moviment intel·lectual de Catalunya en un cicle d'encertades conferències entorn el problema de la Universitat.

I veusquí que la mateixa entitat escolar que organitzà aquest cicle de conferències, ara ens anuncia el Segon Congrés Universitari Català.

Ja era hora —repetim—. Ja era hora perquè les meravelloses ensenyances que s'eduïren del que tingué lloc el 1903 s'hien marcit i ignorades precisament perquè no tinguéren una continuïtat. Que no hi ha pas cap idea que s'imposi per la força de les raons que la fan indiscutible. Cal una propaganda intensa i ininterrompuda per a fer-la vèncer.

Però ens congratulem que al fi uns escolars entusiastes, allunyant-se de l'eterna tradició de l'estudiant bu llanguer, es l'encien decidits a parlar plenament de les solucions que cal aportar al problema de l'ensenyament superior.

Assequible els serà, relativament, de seguir les petjades del primer congrés. En ell homes eminents esbocaren clarament els difícils problemes que cal resoldre. No cal, per tant, fer altra cosa que estudiar la feia més planera de fer portar a la pràctica les solucions a les quals arribà després de laboroses discussions, no pas lleugeres.

Aquest ha d'esser —crec jo— un dels punts d'estudi del segon congrés. No n'hi ha prou de parlar, de discutir i de acordar, si després les solucions, fruit de tant estudi i de tants esforços, són faci ment rebutjades pel règim d'ensenyament actual o trairi de fidi de tota innovació. Cal lluitar incansablement per tal de veure plasmats en una esplanada realitat els acords preos.

Però no n'hi ha prou rotser amb un congrés. Amb un congrés que celebrat quinze anys després del primer tament sembla una cosa nova.

Caldrà fer un congrés i després un altre i molts altres. Que cada un sigui una fita en l'avenç constant de la Universitat vers el conqueriment de la seva personalitat ben definida. Que cada un obri nous temes al discutir, però sense oblidar mai d'imposar els acords dels anteriors.

I per això cal una campanya entènica i ininterrompuda. Amb els seus actes públics, amb les seves reunions, amb les seves manifestacions, amb la seva premsa. I amb les seves grans assemblees, també; amb aquests congressos que vindran sempre a senyalar nous horitzons, sempre més definits, sempre més moderns, que poc a poc emmoltiran l'ànima de la Universitat. D'aquesta Universitat on els estudiants no hi aniran ja a promoure vagues insulses ni a lluitar contra moments, que hi aniran sabedors que aquells moments, que llur cervell comença a iniciar-se en les veritats científiques, són els més transcendents de llur vida. D'aquesta Universitat on ja mai més, cada any, en el mateix dia, unes matèries paral·leles repetides a diferents deixes es reuniran talment com el tic-tac d'un rellotge; que els calendaris hi desenvoluparan llur saber, conscients de l'alta missió que els encarrega. D'aquesta Universitat que no serà ja poc menys que una font d'interessos per a l'Estat i una garantia de inviolabilitat per a les institucions que en diuen fonamentals; que serà la Universitat lliure de tutelles i nombraments, amb una vida pròpia esplendorosa, on totes les idees i tots els avenços científics hi tindran franca acollida. D'aquesta Universitat les portes de la qual es badaran amples per a totes les joventuts de tots els continents socials frídes de saber, i no serà ja patrimoni dels privilegiats de la fortuna; pobre patrimoni, però, mentre sigui la Universitat tristament forçada d'ara...

La Universitat serà allavors el fonament de totes les orientacions polítiques i científiques del país. I no serà ja un edifici insuïtat de fredes parets, on el cervell de l'estudiant rau empresonat d'uns convencionalismes immovibles, sinó que lliurement podrà gaudir de totes les ensenyances que arriben al món sota aullides, i que per a nosaltres romanen inaccessibles. No serà ja un edifici que igu i pot ésser presat que fabrica. Serà ja definitivament la institució suprema i fonamental de la ciència.

Per assequir-la aquesta Universitat ide i no n'hi ha prou amb campanyes de moment, ni amb un congrés ni amb uns. Menys encara si es celebren de quinze en quinze anys.

Però en congratular-nos de què es prepari aquest segon congrés no ens fem masses il·lusions, perquè just estem al començament de la ruta que cal fer.

Vagi, no gens menys, nostre encoratjament per als estudiants decidits i voluntariosos qui es proposen celebrarlo.

Nosaltres també l'hem somniat sovint aquesta Universitat ideal. Quin gorg per a la nostra Catalunya, precursora del renaixement ibèric, que també els seus fills qui estudien tois en els primers en resoldre el problema universitari.

Pensem-hi. Treballem per assequir-la aquesta Universitat catalana model.

Com la farem? —Digueu-ho vosaltres joves escolars. Digueu-ho vosaltres qui uniu a una inquebrant al·lició a l'esuli, la ferma voluntat de resoldre un magne problema i la difícil admiració d'una preclara intel·ligència.

FERNANDEZ I PUIG

gona de farina vinguts per transit. El pa més car que a tot arreu, puix un pa que pesa 2,700 kilos, a ull, el venen a 1,50 pessetes o sia a setanta cèntims kilo. I com els alcaldes no fan pesa el pa. Perquè? A qui aprofiten aquestes ullades de mal cubero?

El dueto polític, amo, senyor i major dels interessos de tots, que son i deuen ésser de tots i no ho son, té un inexplicable interès en que no es divulgui un negoci. Per què aquest interès en que callem? Volem els aranesos fer llum en aquest negoci, i els representants del districte —anava a dir de llurs interessos propis hifan fum i recomanau silenci i silenci aquí protest?

L'any 1915, per intervenció d'un senador francès, Monsieur Jean Bepma, es concediren 400 mulettes, a títol de gràcies, als recollidors aranesos. La concessió d'aquesta quantitat va ésser exclusivament per a aranesos. L'Alcalde de Viella en aquell any, no va complir: ni cuidà dels interessos de la Vall; se'n va fer un negoci d'aquesta concessió «venent» al millor postor el dret de sortida gratuïta i resulta que mes d'un pugué treure el peu del llot...

L'any 1917, els alcaldes de la Vall demanaren al ministre d'Hisenda francès, una sortida de 2.000 mulettes pel Vall d'Aran exclusivament. La primera petició fou desestimada. La segona, tingué millor acollida, amb certes condicions que s'imposaren per part del Govern francès, per evitar l'agi escandalós de 1915. Aquestes condicions foren, que cada Alcalde, vistes les necessitats dels seus administrats, fes una petició i que amb aquesta previa distribució per pobles, s'evités el negoci dels audaciosos. El Govern francès, o sia el Ministre d'Hisenda, d'acord amb la «Comissió des derogacions», concedí per les necessitats dels recollidors aranesos exclusivament, mil mulettes, pagant per dret de sortida, cent francs or a la Duana de Foc.

Els alcaldes s'obligaren i segellaren les peticions i foren entregades a l'Alcalde de Reial Ordre de Niella, representant oficial en unes coses, i oficial en altres del Duumvirat que regí: els destins d'aquesta Vall —que al senyem ara president de la Junta designada pels 18 alcaldes en reunió al cap del Partit. Aquesta junta va ésser composta de l'Alcalde sobredit, del Canejí i del de Betlan.

El dia de la distribució de les mil mulettes, la dita Junta per boca del seu portaveu, va demanar als alcaldes que careien acordar un impost de quinze pessetes per mulla, per gastos de dita Comissió. Tothom tingué el que diuen els nostres vins «un haut le corps», i després de molt discutir, l'Alcalde de Bostost, digué, comptes de inversió d'aquestes quinze mil pessetes. No en podem donar, son gastos secrets —fonsos de reptiles? —contestà la comissió...

L'Alcalde de Viella tan aviat tingué en son poder les peticions de tota la Vall, que addicionades tornaven el número de mil mulettes, marxa joia amb els consells de comissió cap a França, anà a Toulouse, Salet-Gaudens residència del Senador abans nomenat d'aquest viatge en resulta maquívaticament que en nom de l'Alcalde de Viella, exclusivament s'extengué la concessió, i no en no n'els divuit alcaldes, i amb aquest aranjament qui va vulguer entrar mules tingué que anar al despatx de l'Alcalde que expedí un butlletí amb sa firma i segellat amb el de l'Ajuntament de Viella per mesla a cambi de quinze pessetes i amb aquest paper a la Duana de Foc deixaven sortir les mulettes.

La reunió de alcaldes preveient que podria haver-hi negocis per als tractants, limità en aquests a sis el número de besties.

L'Ajuntament de Viella, alcalde inclòs, que no tenia abans caràcter de mullator, car és advocat, comença per atribuir-se'n nou per barba o sigui 63 mulettes.

L'Alcalde anà venent butlletins i encalcant, fins que arribà el computó de mil, tant fos la sortida, i molts aranesos i no aranesos que guardaven els butlletins comprats quan vulgueren usar-los, era ja massa tard...

Butlletins i més butlletins es negociaren com si fossin navillers bilbaïns, vint, trenta, quaranta i més duros s'en donaven entre copa i copa de xampany, i satisfets d'el negoci, pujaven i baixaven a lo llarg de Girona, de Viella a Toulouse, curant, això si, de dir al cotxer quan passava pels pobles, de tirar l'endavant la capota de la victòria que els traginava amunt i avall congestionats, i dient: «Los aranesos hacen eses y nada más».

Viella va copiar tots els puestos a los darreres eleccions, aquest poble ja no la cessa.

Dotze alcaldes es varen reunir a Bostost deslluint la Junta mulettera...

Un miting a Viella, l'Alcalde hi assistí, i allí un ex regidor nadiu de Barcelona i un advocat aranes, tampoc feian «eses», malgrat l'aparato amb que va comparéixer l'Alcalde.

Això donarà joc, el poble aranes cumpirà amb el seu deure, malgrat totes les habilitats. Poders de l'Estat, la Vall d'Aran no demana mes que justícia.

JOB DE MITJARAN

Viella, 1 Desembre de 1917.

(Continuarà.)

LA POLITICA

EN Maura ha fet un discurs a l'Ateneu de Madrid. Es estat breu i dolent.

Tan dolent, que es únics satisfeits han sigut els seus contraris. Entre els seus partidaris ha produït un efecte desastrós. Tan gros es estat el desencaix, que e. acabar sols se li tribuïren uns quants aplaudiments de cortesia.

Pocs eren els polítics caracteritzats qui assistiren a la conferència. Migrat l'interès que havia despertat. Sols mancava que en Maura pronunciés les quatre paraules buides que constituïren el seu discurs per a venir a omplir de pesisme als qui encara el seguien.

S'haurà convenut ara de que eren il·lusions seves allò de què encara està incorporat al moviment polític, com digué fa ben pocs dies.

Ja no diguérem allavors: «Maura no tornarà mai més a ésser l'home d'abans del 1909».

Però no tornarà a ésser-ho perquè la barbre repressió que portà a cap sigui la única cosa que ho impideixi. A més de la seva conducta del 1909, Maura no té mai més res perquè rapapeja. Ni més ni menys. No sab què es fa. No sab què es diu. Està desorientat completament. Ha perdut el sentit.

I en aquests moments, les activitats del país, una mica lliures de la tutela ignominiosa del caciquisme, s'inicien a una massa força perquè puguin escoltar les tonteries d'un senyor Maura. Ja no és hora de fer paraules sense contingut per optar al govern de la nació. Calen idees. Calen homes de acció i no de paraules. Calen estadistes i no oradors. I per ésser estadista cal seny, molt seny.

I ja ho hem dit. El seny és precisament la cosa que en Maura ha perdut fa temps.

Compreu ara per què no representa res el moviment polític de l'Espanya renaixentista?

El decret d'olitori

Per l'espectació regnant en els cervells polítics de Madrid, és de veure l'importància que per al futur règim d'Espanya tindrà quan s'esdevingui l'acord d'olitori de les cambres legislatives.

Tots els prohoms de la vall política fan i desfan calendaris atribuint tota mena d'intencions al gabinet, atribuint-se també decisions de tots tanyans i deixant al poble penjat del que pugui suscitar-se amb motiu d'un aconsetiment que ha, sens dubte, de trasbalsar tot l'esser polític i administratiu de la nació.

Es avui en Sánchez Guerra el que opina que el decret fatídico no pot trigar pas a produir-se. És demà en Dato i passat demà en Gonzalez Besada que pensen que el tel no arribarà pas a do-

nar-se mal. Amb motiu de tantes cabales, de tanta dibauxa de fantasia i de tants toaments d'interessos contradictoris que els cenacles polítics de la cort se troben en continu i delerada elervescència.

Als dubtes de tota la gamma vetusta de la política de torn pacífic s'hi oposa la realitat frapant del «estat-quer» polític, els símptomes lermis i ben definits que emanen sense treva de les esferes de govern.

Cada moment que passa ens porta la convicció arrelada de que la diolució de les velles corts, representació clàssica de tots els vicis nacionals de t. la malura partidista, han de desaparèixer per sempre més per tal de deixar pas ben ample a la nova ciutad benefactora i d'ideals més acordats amb les exigències de la vida espiritual moderna.

Els actes governamentals no desmeneixen tampoc en res aquest tendència progressiva; ningú que no hi estigui interessat podrà negar la evidència de que els passos del gabinet Garcia Prieto tendeixen d'una fàcil ben ràpida a arrancar en soc, a arrancar de soc i arrel l'arbre valetat nari de la política de còmodes, de pacífiques alternatives. I per això cal, precisament, començar pel lloc mateix on tots els microbis es congrien, cal abatre les arrels més podrides, sectionar les branques més prolífiques en malversats o més dades a inclinacions perverses. Cal també canviar d'una manera absoluta tot l'aspecte exterior dels organismes més representatius de la sobirania nacional, ingerint de sava benèfica aquelles ramificacions que tenen prèpura estada en la mateixa entranya popular.

Per a tot això s'imposa com a excepció primària, d'una necessitat excepcional, trastornar profundament tota la mecànica de la política i de l'administració, saquejar les corts i regenerar-les en els seus fonaments mateixos.

Per a això nosaltres creiem d'una manera ben sincera que el decret d'olitori de les corts no pot pas trigar gaire a venir, ja que sense aquesta mesura previa seria completament morta tota la tasca ministerial. I així serà, mal que pesi als representants de la vella política, que comencen ja a sentir el fret al cot.

Nova vida necessita nous òrgans, noves normes més compatibles amb l'avenç de les costums i la renovació dels ideals. Per això, la llur vida decolorida es esmortint; per això a l'empena torta de les noves solucions els vells partits declinen i es eternuen.

La política de «compadregas» i de gitaneries es va acabant. Que sigui per sempre més, amén.

Les Juntas de Defensa

En Mella està escrivint un llibre que sembla que es retolarà «Reflexions sobre el problema polític actual» i en ell el gran orador del jacobinisme expressa alguns conceptes a propòsit del moviment militar d'aquests darrers mesos.

El criteri del senyor Mella, que des del punt de vista de la política transcendent no hagi de tenir gaire importància, en té si considerat en relació a la personalitat intel·lectual del capítol del tradicionalisme.

En aqueix sentit consignem en primer lloc que el senyor Mella creu que les Juntas de Defensa tenen tres drets. Exposar el criteri de l'exèrcit per a aconseguir millores. Eliminació coactiva dels elements nascuts. L'intervenció en la política nacional.

El senyor Mella argumenta abundantment el seu criteri en termes que no podem seguir per a no fer interminables aquestes modestes ratlles, però sense que en cap moment deixi traslluir una idea prou clara que justifiqui el seu intrincat raonament, tot el habilitosament amena a una conclusió militaritzant com cal a un home dels antecedents doctrinaris del diputat jaumi per Pamplona.

Es lamentable, lamentabilíssim, que hi hagi polítics d'oposició que amb mirades més o menys partidament ininteressades, es converteixin en adulator d'un exèrcit que els mateixos, en virtut de les llurs mateixes conviccions polítiques, voldrien veure anorreat.

Si el senyor Mella preten fer obra

164

La opinió a la Vall d'Aran

Què pensen, què volen, què desitgen aquests vilatges, lluny dels homes de tota fiscalització?

Ensajarem sense cap mena de pretensions de recullir breument —el paper és car i no podem abusar de l'hostialitat de EL POBLE CATALÀ— l'opinió d'aquests desamparats i soferits catalans.

Per ordre cronològic invers, historiaré 17 anys d'activitat política barrejada amb afers d'argent.

Aquesta terra fins ara ha estat un amagatall dintre de Catalunya, avui han pogut alguns fer la guinea, ja el llop, ja l'esparver amb aquests mannos aranesos.

Hora és de que coneguin tots l'obra dels representants polítics per jutjar-los i si puguer com entenen el maneament polític.

Hi ha autoritats a la Vall que han tingut interès en exagerar la situació actual de la Vall, abusant del telègraf i pintant mes greu l'estat de coses. Perquè? Ja ho direm.

Farina, vi gro, oli, patates, sucre, de tot hi ha, havent-se deixat sortir va-

GUANTS

per a cavallers

GUANTS

per a senyores

GUANTS

per a nois

GUANTS

per a militars

Hospital, 36 i 38

SUCURSALS: Comte de l'Assalt, 8
Carme, 73
Riera Solixa, 26

FABRICA DE GENRES DE PUNT

Indiscutiblement, la més gran existència que actulament hi ha a Barce-

lona, la trobarà vostè a la

Casa Vilardell

Genres de punt
EN TOTES LES CLASSES
TANANYS Y PREUS

Magatzems LA PARISIEN

31, Ronda Sant Antoni, 31

== ABRICS ==

per a senyores, nenes i cavallers

Confeccionats amb riquíssims panyos

procedents d'una important fàbrica que hem liquidada Sabadell, oferint-los per dit motiu MÉS BARATO que en cap casa de BARCELONA

GABAN cavalier melon supe- rior, molt ben forrat . . . 25 pesetes	ABRIG nena, Pirineus ll- gitiu, a . . . 10 pesetes
GABAN cavalier, doble cara, molt superior de classe i forro . . . 22 pesetes	ABRIG camussa, per a nena molt superior . . . 15 pesetes
ABRIG cavalier, forma regu- lar, última creació, ri- quíssima classe, ara . . . 15 pesetes	ABRIG nena, fi finit de co- lor, camussa extra . . . 19 pesetes
GABAN anglès, cavalier, anglès lleuger, lo mi- llor vist en classe i forros, ara . . . 70 pesetes	ABRIG-OPA per a nena o nen, Pirineus superior . . . 5 pesetes

ABRIGS SENYORA

Preus com ningú ha vist a Barcelona

PELLETERIA

COLLS pell, classe bona . . . 2 pesetes	ABRIG senyora, bon pany, gloriat i bona confecció . . . 12 pesetes
COLLS pell, bon tamany . . . 5 pesetes	ABRIG senyora, bon model i pany superior . . . 20 pesetes
COLLS apaxes, pell superior . . . 8 pesetes	ABRIG senyora, pany molt ric i model lo més nou . . . 25 pesetes
COLLS molt grans . . . 8 pesetes	ABRIG senyora, confecció ex- tra, riquíssima classe, model . . . 30 pesetes
COLLS renardina, pell extra gran tamany . . . 10 pesetes	ABRIG panyo camussa, mo- del lo més nou temporada . . . 10 pesetes

LLANERIA DEMATADA DE LES EXISTENCIES DE LA TEMPORADA

PREUS MIRAVELLOSO

2.000 Cortes llana gran assortit de diuinos. Corte 10 pesetes
1.000 Cortes llana riquíssima i panyos superiors ara Corte 15 pesetes

31, Ronda Sant Antoni, 31-Magatzems LA PARISIEN

Se regalen cupons LA UNION I LA ESPAÑOLA

LES SALS NATURALS
DE "MEDIANA DE ARAGON"
purguen sense còlics
i sense produir ascots

Capsula IDEAL d'una purga . . . 0'30 ptes
Frasc de deu purgues . . . 2'00 ptes.

PIANOS I HARKONIUMS

de lloguer, des de 3 fins 15 ptes. al
mes, carrer Bruc, 78, 1.º, 1.º primer

Les infeccions, els lavatges, el sàndal i arceol solen reitragar la
cura de la purgació, semblant primer que va bé, però al deixar-los
tornen el flux, i en general, sols entrenen la cura. Amb les especia-
litats PARADELL en pocs dies se logra la cura completa.

FARMACIA PARADELL COMTE DE L'ASSALT, 23
BARCELONA

Abrics i Vestits

Últims models **LAS GALERIAS**
Ronda Sant Antoni, 13, i Tamarit, 164

Aparells parlants

Discos i pel·lícules autoplans
COMPRA, CANVI I LLOGUER
NEW-PHONO-Ample, 35 Barcel. na
Graecura Plaça Trinitat 15a

CICLES
SANROMA
El més ràpid
i lleuger
Telèfon 144
Baixes 62
BARCELONA

MAX SUN.

== Vins i Aperitius ==

BATALLA

Societat Anònima

Marqués del Duero, 202 al 208 - - - Telefon H. 177 - BARCELONA

Aixarop Sabaté

Benzo-Balsàmic

Enfermetats del aparat respiratori

Tos, Catarros, Refredats, Bronquitis i Pulmonies